

Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky

1) Z odůvodnění rozhodnutí soudu musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

2) Požadavek přezkoumatelnosti právního posouzení věci přitom není naplněn za situace, kdy odůvodnění rozsudku obsahuje pouhý odkaz, popř. výčet právních předpisů, jež soud na zjištěný skutkový stav použil. V důvodech rozhodnutí je totiž nezbytné vyložit právně aplikační úvahy, jež soud vedly k podřazení skutkové podstaty pod příslušnou právní normu.

3) V zájmu přezkoumatelnosti zdůvodnění právního posouzení věci je rovněž třeba, aby soud v odůvodnění rozsudku přesvědčivými argumenty vrátil právně nesprávné námitky účastníků.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR [33 Cdo 500/2007 ze dne 11.6.2009]

Z odůvodnění:

Žalobce se po žalovaných domáhal, aby mu společně a nerozdílně zaplatili 550.512,- Kč s příslušenstvím. Uváděl, že účastníci společně podnikali na základě smlouvy o konsorciu, podle níž měl právo na jednu polovinu dosaženého zisku. Ačkoli za rok 1991 jeho podíl na zisku představoval částku 580.512,- Kč, žalovaní mu vyplatili pouze 30.000,- Kč.

Okresní soud Praha-západ rozsudkem ze dne 17. července 1995, č.j. 4 C 909/94-43, žalobu o zaplacení částky 550.512,- Kč s 18% úrokem z prodlení od 1. 1. 1992 zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 18. února 1997, č.j. 18 Co 360/95-95,

rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně v pořadí druhým rozsudkem ze dne 30. ledna 2002, č. j. 4 C 909/94-180, uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobci společně a nerozdílně částku 478.170,- Kč s 3% úrokem ode dne 1. 1. 1992 do zaplacení, žalobu o zaplacení částky 72.242,- Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. K odvolání žalovaných odvolací soud usnesením ze dne 29. května 2002, č. j. 28 Co 147/2002-205, zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé a ve výrocích o nákladech řízení a v tomto rozsahu mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně v pořadí třetím rozsudkem ze dne 25. března 2003, č. j. 4 C 909/94-240, žalobu o zaplacení částky 478.170,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 3% od 1. 1. 1992 do zaplacení zamítl a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. Odvolací soud rozsudkem ze dne 7. října 2003, č. j. 28 Co 366/2003-266, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výroku, jímž byla žaloba zamítnuta, a ve výroku o nákladech řízení státu, změnil jej ve výroku o nákladech řízení účastníků a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Nejvyšší soud České republiky rozsudkem ze dne 17. května 2005, č. j. 33 Odo 101/2004-288, rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně poté, co doplnil dokazování, v pořadí čtvrtým rozsudkem ze dne 22. listopadu 2005, č. j. 4 C 213/2005-316, uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobci společně a nerozdílně částku 478.170,- Kč s 3% úrokem od 1. 1. 1992 do zaplacení, vše do jednoho měsíce od právní moci rozsudku, a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. Vyšel ze zjištění, že dne 16. 7. 1990 účastníci uzavřeli písemně smlouvu, kterou označili jako „dohodu o spolupráci a založení konsorcia Č.“ (dále jen „dohoda“), v níž si sjednali, že se spojují

k provozování stěhovacích a přepravních služeb; za tím účelem budou společně užívat veškerá motorová vozidla, která mají ve vlastnictví. Společně povedou evidenci nákladů a výnosů a zisk vzniklý ze společného provozování činnosti mezi sebe rozdělí tak, že žalobce obdrží jednu polovinu a žalovaní druhou polovinu. Všichni účastníci byli ke dni uzavření dohody podnikateli. Po uzavření dohody vyvíjeli společně činnost směřující k naplňování účelu dohody. Žalobce zajišťoval provozní činnost tak, že zajišťoval nákup pohonných hmot, náhradních dílů a přiděloval práci. Žalovaná zpracovávala objednávky a vystavovala faktury. Žalovaný usku- tečňoval výběry ze tří účtů, které účastníci při podnikání využívali, a žalobci z nich předával prostředky na nákup nafty a náhradních dílů. Oproti ujednání v dohodě, že povedou evidenci nákladů a výnosů společně, se účastníci následně dohodli, že účetnictví povede žalovaná. Fakticky je však měl na starosti žalovaný, který ovšem nevedl řádně účetní knihy pro daňové účely. Soud prvního stupně neuvěřil tvrzení žalovaných, že jim žalobce nepředával účetní doklady o nákupu pohonných hmot a náhradních dílů, neboť „opisem souboru Č.“ a zprávou Finančního úřadu P. ze dne 27. 11. 1992 bylo prokázáno, že výdaje za rok 1991 byly podloženy účetními

doklady o nákupu pohonných hmot a náhradních dílů. Účastníci dosáhli společnou činností v roce 1991 příjmy ve výši 5,162.160,12 Kč a měli výdaje ve výši 3,985.798,12 Kč. Za tento rok byly žalobci vyplaceny podíly na zisku v částkách 30.000,- Kč a 43.875,- Kč. Kromě toho mu byla stejně jako žalovaným vyplácena měsíčně podnikatelská odměna ve výši 10.000,- Kč. Společná činnost účastníků nebyla vykonávána od roku 1992. Žádný úkon k ukončení této činnosti účastníci neučinili.

Z takto zjištěného skutkového stavu věci soud prvního stupně do- vodil, že předmětnou dohodou ne- došlo ke vzniku smlouvy o konsor- cium ve smyslu § 106za odst. 2 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zá- koníku, ve znění v tu dobu platném (dále jen „hospodářský zákoník“), neboť dohoda neobsahovala všech- ny náležitosti podle § 360a odst. 2 hospodářského zákoníku, jež jsou zákonným předpokladem vzniku smlouvy o konsorciu. Zároveň však s přihlédnutím k § 24b hospodář- ského zákoníku dospěl k závěru, že shodné projevy vůle účastníků ob- sažené v písemné dohodě splňují náležitosti hospodářské smlouvy podle § 152 a násl. hospodářského zákoníku. Účastníci se dohodli na předmětu a čase plnění, podnikatel- skou činnost vyvíjeli na základě smluvního ujednání obsaženého v dohodě. Dohodu změnili pouze

v části týkající se vedení účetnictví (evidence nákladů a výnosů); místo toho, aby účetnictví vedli společně, měla je vést žalovaná. Soud prvního stupně dovodil, že ke změně části dohody došlo konkludentně, kon- krétně shodným jednáním účastní- ků, jež nevzbuzovalo pochybnosti o tom, že projevíli vůli, aby účetnic- tví vedla žalovaná. Jelikož hospo- dářský zákoník neobsahoval v žád- ném svém ustanovení podmínku, že písemně uzavřený úkon může být změněn pouze písemně, soud prv- ního stupně konstatoval, že ke změ- ně písemné dohody mohlo takovým způsobem dojít. Protože finančními prostředky, které byly získávány na- plňováním obsahu hospodářské smlouvy, disponovali žalovaní, stí- há je povinnost ze smlouvy vyplatit žalobci jednu polovinu zisku dosa- ženého účastníky v roce 1991.

Odvolací soud rozsudkem ze dne 5. září 2006, č. j. 28 Co 369/2006-354, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu o zaplacení 478.170,- Kč s 3% úrokem z prodlení od 1. 1. 1992 do zaplacení zamítl, a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. Správným shledal právní závěr soudu prvního stupně, že dohodou ze dne 16. 7. 1990 ne- vznikla smlouva o konsorciu, neboť postrádala zákonné náležitosti tako- vé smlouvy. Vyslovil však nesouhlas se závěrem, že po 16. 7. 1990, v blíže neurčené době, účastníci uzavřeli

konkludentně hospodářskou smlouvu. Cituje ustanovení § 24 odst. 2 a § 24b hospodářského zákoníku, vyslovil právní názor, že nárok uplatněný žalobcem je nárokem na vydání bezdůvodného obohacení, který je ovšem promlčen.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Odvolacím soudu především vytýká, že svůj právní závěr nedostatečně zdůvodnil, takže není zřejmé, jaké úvahy jej vedly k opačnému právnímu závěru, než který zaujal soud prvního stupně; tím zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Není srozuměn s právním závěrem odvolacího soudu, že mezi účastníky nemohla vzniknout nepojmenovaná smlouva podle hospodářského zákoníku (§ 24 odst. 2 a § 24b hospodářského zákoníku). Je přesvědčen, že i když jejich smluvní ujednání neobsahovalo všechny zákonné náležitosti smlouvy o konsorciu, může obstát z hlediska platnosti a funkčnosti, neboť upravovalo jejich spolupráci při podnikatelské činnosti a účastníci se jím beze zbytku po dobu dvou let řídili. S poukazem na náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 546/03 navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit odvolacím soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ztotožnila s rozhodnutím odvolacího soudu ve věci samé. I nadále je názoru, že smlouva

o konsorciu mezi účastníky nevznikla pro absenci jejích nezbytných náležitostí. Nevznikla ani smlouva jiná, neboť vůlí účastníků bylo uzavřít jediné smlouvu o konsorciu. Tomu nasvědčuje název smlouvy a to, že později žádný z účastníků nezpochybnil platnost či existenci této smlouvy. Nárok žalobce se proto řídí režimem bezdůvodného obohacení. Žalobcem zmiňovaný judikát Ústavního soudu je pro daný případ nepoužitelný, jelikož účastnické strany svým projevem zamýšlely uzavřít smlouvu o konsorciu. Má výhradu k tvrzení žalobce, že se strany smluvním ujednáním beze zbytku řídily.

Dovolání bylo podáno včas subjektem k tomu oprávněným při splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 a 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění – dále jen „o.s.ř.“) a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. Dovolací soud se proto dále zaměřil na posouzení otázky, zda je též opodstatněné.

Podle § 242 odst. 3 věty druhé o.s.ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Až na

posledně uvedenou vadu řízení žalobce jiné vady nenamítal a jejich existence z obsahu spisu nevyplývá.

Podle § 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř. lze dovolání podat z důvodu, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Vadou řízení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř. je mimo jiné i nepřezkoumatelnost odůvodnění rozhodnutí soudu.

Podle § 157 odst. 2 o.s.ř. (v odvolacím řízení ve spojení s § 211 o.s.ř.) soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoli, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé.

Z odůvodnění rozhodnutí soudu musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Požadavek přezkoumatelnosti právního posouzení věci přitom není naplněn za situace, kdy odůvodnění

rozsudku obsahuje pouhý odkaz, popř. výčet právních předpisů, jež soud na zjištěný skutkový stav použil. V důvodech rozhodnutí je totiž nezbytné vyložit právně aplikační úvahy, jež soud vedly k podřazení skutkové podstaty pod příslušnou právní normu. V zájmu přezkoumatelnosti zdůvodnění právního posouzení věci je rovněž třeba, aby soud v odůvodnění rozsudku přesvědčivými argumenty vyvrátil právně nesprávné námitky účastníků (v poměrech přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně odvolacím soudem odvolací námitky zpochybňující právní posouzení věci soudem prvního stupně).

V posuzovaném případě soud prvního stupně účastníky písemně uzavřenou smlouvu, v níž si sjednali, že budou společně provozovat stěhovací a přepravní služby za blíže smluvených podmínek, právně posoudil jako hospodářskou smlouvu podle § 152 a násl. hospodářského zákoníku (která byla v části týkající se vedení účetnictví konkludentní dohodou účastníků změněna), z níž žalobci vzniklo právo na podíl ze zisku dosaženého společnou činností účastníků v roce 1991. K tomuto závěru dospěl poté, co shledal, že písemná smlouva sice není pro absenci zákonných náležitostí smlouvou o konsorciu podle § 106za a § 360a odst. 2 hospodářského zákoníku, avšak ujednání

účastníků v ní obsažené splňuje náležitosti jiného právního úkonu (§ 24b hospodářského zákoníku). Odvolací soud bez bližšího vysvětlení (zřejmě v důsledku mylné interpretace závěrů soudu prvního stupně) vyšel z předpokladu, že právní posouzení věci soudem prvního stupně spočívá na závěru, že účastníci uzavřeli uvedenou hospodářskou smlouvu konkludentním způsobem, a konstatoval, že takový závěr je v rozporu s § 24 odst. 2 a § 24b hospodářského zákoníku, aniž svůj právní názor jakkoli zdůvodnil a vyložil. Spokojil se pouze s citací uvedených ustanovení a nikterak se nezabýval odvolacími námitkami žalovaných, že vůle účastníků vtělená do písemné smlouvy směřovala jediné k uzavření smlouvy o konsorciu, a proto nemohli platně uzavřít smlouvu o spolupráci podle § 152 hospodářského zákoníku.

Žalobci lze přisvědčit, že odvolací řízení je zatíženo vadou ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř., jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Popsaný nedostatek přezkoumatelného odůvodnění právního posouzení věci odvolacím soudem v dovolání napadeném rozsudku totiž dovolacímu soudu neumožňuje, aby posoudil jeho správnost (srovnej rozhodnutí publikované v Bulletinu Vrchního soudu v Praze, sešitu 3/94 č. 10).

Vzhledem k řečenému dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem, odst. 3 věta první o.s.ř.). Další dovolací námitkou se již pro její předčasnost nezabýval.

zdroj: www.nsoud.cz

Připravila: Mgr. Barbora Frantová

